Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia, să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 26 Noemvrie 1904. Numărul 48.

Răsunet la „chestiuni școlare"

— **articol sosit din afară.** —

Articolul de fond din Nrul 46 al „Unirii" merită să fie cetit și meditat de toți preoții și învățătorii români gr.-cat. În el să espun în liniaminte generali multe adevăruri triste și dureroasă, cari vor cauza supărare momentană atât preoților cât și docenților, dară numai celor superficial și unilateral cugetători și judecători.

Dintre chestiunile ventilate întrînsul relevez numai două ca mai importante și întru adevăr demne de atențiunea și meditarea serioasă a fie-cărui român gr.-cat. în genere, și în specie a preoțimii și învățătorimii gr.-cat. nu numai din Archidieceză, ci peste tot, din întreagă Provincia mitropolitană.

Prima, e plângerea vecinică a docenților nostri, că ei sunt rău salarizați în comparație cu prestațiunile lor pentru biserică și neam, și a doua, că preoții ca superiorii lor imediați, nu numai că nu le stau în ajutor întru împlinirea importantei misiuni ce au în mijlocul poporului ca educători și instructori, ci chiar le zădărnicesc bunele lor intențiuni și multele lor fatigii pentru binele și progresul bietului popor, atât pe terenul intelectual, cât și pe cel material. — Îmi voiu face observațiile mele obiective și desinteresate față de amândouă.

Prima, „Unirea o admite de foarte justă, o admitem și noi preoții și o admite tot omul cu pricepere față de soartea bisericii și a școalei române gr.-cat. Dară să nu fie cu supărare, când cutez a afirma, că dintre docenții nostri, azi foarte puțini au titlu și drept a lamenta în contra salarizării lor actuale. Abstrag cu totul dela cualificația dânșilor, cu carea sunt siliți cei mulți a întrerumpe studiile gimnaziale și a trece la pedagogie, carea în celea mai multe cazuri crează enorme dificultăți corpului didactic pedagogic întru instruarea și educarea dânșilor, și le voiu aminti numai, că salariul acela de 600 coroane — plus cuincuenalele și alte venite laterali, dacă sunt oameni întru adevăr cualificați și activi — împărțit pe zilele și oarele petrecute în școală, în decurs de un an școlastic, e un salar destul de cinstit în comparație cu servițiile prestate azi instrucțiunii și educațiunii poporului nostru, *și foarte cinstit* în comparație cu acela ce îl au directorii lor școlastici după cualificația și prestatiunile lor. Locuință bună, grădină de legumi și 600 cor. venit sigur și curat între toate împrejurările bune și rele ale unui an, este în acestea timpuri grele o remunerațiune pe carea numai foarte puțini dintre directorii lor școlastici o au, dară nu șezând la umbră, ci asudând sudori grele în arșița soarelui și capriciile timpului. Și să nu să uite, că azi acești directori școlastici, imaginați răuvoitori, sunt recrutați din lamura abiturienților gimnaziali și cu o cualificație teologică, pe carea puțini teologi ai seminarelor altor confesiuni o pot arăta. Atâta ce privește titlul. Să cercăm acum baza de drept a neîndestulirii docenților nostri cu remunerațiunea actuală.

Cel mai mare și mai drept Învățător al tuturor învățaților a zis: „Demn este lucrătorul de plata sa!" Demn este ori care învățător carele își împlinește detorințele sale față de școală nu numai de un salar de 6—800 cor., ci de cu mult mai mare, „Numai — cum zice „Unirea" când cer lucrul acesta trebue să-și deie toți samă de împrejurările în cari trăim." Trebue să-și aducă aminte, că atunci, când au fost cei mai mulți dintrâșii *siliți* a îmbrățișa această carieră, au cunoscut deplin împrejurările în cari au să lucreze și în cari au să-și primească remunerațiunea ostenelelor sale. Și oare își fac azi datorințele sale docenții nostri *barem în așa măsură, ca să nu simtă remușcări de conștință* că petrec ani îndelungați în o comună, ba unii toată viața, — *și să poate dovedi* matematice, că în decurs de decenii nu au lucrat absolut nimica pentru luminarea poporului, carele i-au susținut pe ei și familiile lor?! Mare onoare escepțiunilor! Să poate dovedi, că din 100 de cazuri, în 99 neînțelegerea dintre preot și docente provine din cauza admonierii docentelui din partea preotului, ca să-și facă cât de cât datorința barem ca să nu pericliteze esistința școalei.

Preoții români gr.-cat. azi ca oameni culți și luminați, conștii de împrejurările grele în cari trăiesc și de pericolele ce îi amenință pe toți de o potrivă, considerà de tovarăși importanți și indispensabili pe docenții adevărați în greua misiune ce au ambii a îndeplini în mijlocul poporului, pun la o parte diferința de cualificație dintre dânșii, — ce pe alte cariere nu se prea prea întâmplă — și îi iubesc și stimează ca pe ori carele dintre colegii lor. Dară dintre docenții nostrii foarte mulți, parte în urma cualificației și a educației lor, parte în urma unor preocupări infiltrate în ei încă în decursul studiului pedagogic, încă din anul prim al funcționării lor, cred a-și face un drept la titlul de om cult și important cu pășirea lor îngâmfată și de multe ori chiar bruscă față de preot și familia sa, și cred că prin atentarea la auctoritatea preotului, le crește și li-se mărește propria lor auctoritate, și azi această conduită a docenților față de preoți ca directorii lor școlastici a devenit o boală aproape generală. Repet și zic: mare onoare escepțiunilor, dară mulți dintre docenți nici cele mai elementare datorințe fată de scoală nu și-le împlinesc, dovadă de tot slabele rezultate ale examenelor dela finea anului școlastic și de tot neînsămnatul progres ce l'a făcut poporul nostru în 3—4 decenii ultime pe terenul desvoltării intelectuale și în legătură cu acesta a orientării lui față de împrejurările de ezistință grele de azi și situația cu totul schimbată față de a trecutului.

Rapoartele multor protopopi către P. V. Consistor mitropolitan despre rezultatele examenelor nu sunt espunerea fidelă a adevăratelor stări de lucruri, ci mulți, din considerațiuni de diversă natură, retac grozavele defecte și negli-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ginţe observate, le escuză sub diverse consideraţiuni, între cari în prima linie credinţa deşartă, că aceşti docenţi lucră destul în comparaţie cu remuneraţiunea lor. Sanarea acestui rău s'ar puteà îndrepta numai pe două căi, întâiu prin permutarea protopopilor în alte tracte pentru luarea examenelor, şi a doua prin dese vizite făcute de comisari consistoriali în diversele tracte protopopeşti, şi încă pe surprinse.

Cu atari ocaziuni, atât comisarul consistorial, cât şi protopopii, să iee un protocol cu preotul şi docentele faţă de rezultatul examenului şi alte defecte observate, şi eventualele plângeri să le pertracteze în şedinţa senatului şcolastic, ori chiar în adunarea bisericească, şi apoi să reiese adevăratul culpabil.

De când cu nenorocitele subvenţiuni date de stat şcoalelor noastre, şi reclamate de unii preoţi şi docenţi cu treabă şi fără treabă, pare că e o bătaie a lui Dumnezeu asupra şcoalelor noastre. Auzi docenţi, cari fără genare se laudă şi ameninţă în tot momentul şi la toată ocasiunea, că ei azi nu sunt slujbaşii confesiunii, carea i-a crescut *şi i-a cualificat cu mare greutate,* ca să-şi poată câştiga pânea de toate zilele, ci aleargă pe la oficiile politice pentru toate lucrurile de nimica, şi subsapă auctoritatea mai marilor săi şi esistinţa şcoalelor cari îi nutresc; dară nu reflectează, că în faţa marelui pericol ce ameninţă acestea şcoale, *dacă soartea lor e să fie sdrobite şi nimicite, dânşii şi familiile lor au să verse lacrimi cu mult maî amare pentru perderea lor, decât poporul carele le-a susţinut până acum cu multe şi grele jertfe, în cele mai multe cazuri nu mai şi numai la insistinţa închipuiţilor lor răuvoitori şi prigonitori!* Un proverb poporal zise: „Popa şi birăul nu moare nici când", — eu aş mai adauge la el: „şi dascălul." *Şcoalele vor esista şi mai departe, dară cei ce odinioară să adăpostiau în ele cu familiile lor, vor vărsa lacrimi amare în jurul lor, — dacă nu se vor înţălepţi până mai au timp.*

Foarte nimerit observă „Unirea," că dacă preoţii ar fi fost de faţă la adunarea generală a învăţătorilor de sigur s'ar fi apărat etc. Durere, că nu prea participăm nici la adunările despărţămintelor, nici la adunarea generală, dela carea nu ar fi iertat să lipsască nici un conducător de tract protopopesc, şi nici un preot. Atunci poate multe acuse la adresa preoţilor nu s'ar auzì, când s'ar vedea docentele faţă în faţă cu cei ce-i cunosc temeinicia plângerilor sale şi tendinţa acelora.

Subscriem întru toate părerea „Unirii" faţă de resultatul desbaterilor adunării în cea ce priveşte raportul dintre preot şi învăţător: „Decisiunile acestea toate să vor dovedì ilusorii. Pentrucă, între preot şi învăţător bună înţălegere nu va fi numai atunci, când ambii pătrunşi vor fi de marea misiune şi responsabilitate ce o au ca conducători ai poporului **având adevărata cultură a inimii. Aceasta însă nu se poate câştiga decât prin şcoală.** Creşterea tinerilor candidaţi de învăţători şi preoţi trebue să ne preocupe în locul prim."

P. —

Partidul poporal naţional din Bucovina. Se pare, că poporul român e acelaşi pretutindenea, păstrându-şi neschimbată mai ales firea de a produce discusiuni şi divergente, mai adese în paguba sa proprie.

Acelaşi spirit nefast a provocat şi apatia ce stăpâneşte azi toate clasele poporului nostru în ce priveşte lupta politică şi se vede, că acelaş spirit a desbinat şi pe fraţii nostri din Bucovina, cari deşi la apariţă mai bine situaţi ca noi în toate privinţele, totuşi par'că continuele certe şi desbinări între poporali şi democraţi i-au desbinat total, făcându-i incapaci de ori ce lucrare mai însămnată pe terenul politic.

„Deşteptarea" foaia partidului poporal naţional, în nrl său din 20 crt. ne anunţă trista veste, că: *comitetul central al partidului poporal naţional ... a decis disolvarea sa şi sistarea apariţiei ziarului „Deşteptarea."* Şi mai în jos, spre a face o mai mare lumină în această importantă chestiune scrie:

„Încetarea activităţii comitetului central al partidului poporal naţional şi sistarea apariţiei ziarului nostru sunt consecvenţe ale convingerilor, ce le nutrim.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FEUILLETON.

DIN ITALIA.

Castel-Gandolfo 27/X 1904.

Scumpe Amice! Totuş din rea pănură suntem croiţi şi noi oamenii: toate le promitem iute, dar în silă le împlinim. Tu vei fi tot aşteptat continuarea povestirei mele; de ce nu, dacă ţi-am promis-o? Dar vezi timpul treceà şi eu nu mai ajungeam la peană — aveam şi noi cum se zice năcazurile noastre casnice. Era şi cam prea cald. Acum însă e toamnă, e răcoare; e sfârşitul văcanţei şi vremea reîntoarcerei, dela largul libăr la strâmtul închis, dela odihnă la muncă. Şi având se bat acum acelaşi drum mi-au venit aceleaşi gânduri — gânduri pribege de pe acasă — poate aduse de vânt; au venit iute — iute şi erau multe — roiuri. Toate vorbiau despre tine, despre ai nostri, despre sănătatea, traiul, pacea şi îndestulirea voastră.

Tu care ai petrecut fericitele chipite, când *mintea* ta era, *o albină,* iar *gândurile, flori de* primăvară, şi ai gustat şi mângăierea acelor clipe: şti cât de plăcută e confesiunea de gânduri senine, pretinoase, cari *toate* zic una — şi nimic *unul, câte unul:* vei crede dar şi bucuria mea, cu care salutai aceste gânduri mângâioase. Cum au venit însă, aşa s'au şi dus. Ca vânturate de un curent vrăjmaş se risipiră icoanele blânde; ca de-o rază omorîtoare să topì pacea aceea de pe lângă casele noastre şi ca dintr'o rădăcină uscată răsărì o umbră de plugar întins şi subţiat. El aveà cămaşe albă, la mijloc strânsă cu praştie lată, şi din mânecele-i sufulcate se întindeau două braţe lungi şi osoase. Trăgea în zorii zilei brazde înguste pe o vărsătură. Breazdă îngustă după juncani slăbuţi! Din gliile săci, fără suc şi ruginii par'că abureà sufletul unui blăstăm — al sărăciei — în aerul posomorît al dimineţii. Pe bulgării de eri luceau stropii de roană — lacrimi răci de îngeri, cari au plâns noaptea de mila bietului muncitor şi de foamea celor mici de acasă. — Ochiul lui senin din fire privià tulbure şi îndoelnic la ruginiul abuzător al arăturei, în care nu fù binecuvântare, nici noroc. Însăninat însă de speranţa unui seceriş bogat la anul viitor — îşi dă pălăria pe ceafă, scuipă în mâna scorţoasă şi pocnind de îndemn sbiciul în aer, strigă duios la juncani: „Hai cu Dumnezeu, copii mei!!" Ei se opintesc din nou şi se duc înceţi legănându-se pe breazdă, om şi boi: nefericite jertfe ale blăstămului. Aşa vor muncì ei mereu: în sudoare vor arà, vor secerà în sudoare şi în sudorile răci ale morţii vor mântuì.

Iartă, că pipăesc acolo, unde ne doare, dar aşa-s cugetele astea duioase, ori triste cum le-am zice peregrinează din cap în cap, din inimă în inimă, cum le-a rânduit Dumnezeu. De altcum, cum s'ar adeverì vorbele filozofului, că omul e o „lume mică," care nu arareori se bate în capete cu „lumea cea mare."

N-am voit eu să-ţi vorbesc despre ai nostri, căci ai nostri sunt totdeauna cu noi, şi toate ale lor ale noastre sunt, ci despre cei de aici, cari *să zic numai a fi de ai nostri,* despre Italieni. Lăsând însă la o parte amploiatul, negustorul şi artistul, cari în felul lor sunt ai tuturora şi nici a unuia, cari par'că n'ar înclina nici în dreapta, nici în stânga, ci sunt numai un fel de punte de trecere dela neam la neam, sunt corzile acele groase şi eterne, cari leagă popor cu popor, ţară cu ţară, făcând din massele risipite un colos compact, ce noi îl chemăm „omenime," căci cu aceştia noi nu avem atâtea legături: îţi voiu mai vorbì despre burghezul din cetate, despre ţăranul ori „vilanul" dela sate şi despre unele din multele şi pestriţele lui datini şi ocupaţiuni.

Tu şi aceea şti bine, de unde trebue apucat omul, dacă nu-i poţi privì totdeauna în faţă, ca să-i vezi în inimă şi aşa să-l cunoşti cum e aievea. Aşa e, că îi apuci *faptele,* pe cari şi-au pus sigilul cele două mari maşine, în cari se cerne sângele şi se vântură gândurile: mintea şi inima; şi cari sunt fruptele genuine ale ştiinţei şi voinţei perfecte? Delicata poamă însă a acestor două ogoare mănoase e totuşi religiunea, care ca umbra se ţine de muritor, cu individul se naşte, creşte şi cu el se pierde; din care singuraticul ia îndemn, gust, tărie în muncă, massele jilăvitate şi măsură în traiu, în daraverile vieţii.

Şi pipăit Italianul de partea asta e simţitor foarte — chiar gâdâlicios.

El e religios din fire — semn că oare cândva fù mai bun, dacă azi nu se poate zice exemplar. Simţământul lui de evlavie e mereu treaz, e puternic, uneori isbucneşte chiar vehement şi fanatic: o mărturisesc aceasta festivităţile fără părechie în felul lor sărbate în onoarea „Madonei" că atunci să fac pregătiri de mai multe săptămâni şi luni. De-asupra străzilor atârnă cununi mari

„Vremi grele au petrecut Românii bucovineni prin un deceniu. Au purtat lupte crâncene pentru drepturile noastre și pentru apărarea noastră etnică. La început am fost un corp solidar, cu luptă unitară. Divergențele de tactică în luptă au produs însă spargeri și formări nouă politice, pe cum este partidul poporal-național. În urmă s'a ivit și partidul democrat român.

„Astăzi priveliștea este întristătoare.“ Corpul națiunii noastre este spart în caste separate. Marii proprietari, preoții, învățătorii, poporul rural — toți se separează politicește unii de alții și se mărginesc a lupta pentru interesele particulare ale stării, cărei îi aparțin — aceasta este tristul efect al agitațiunilor democraților români. Ba starea este și mai rea prin faptul, că și în sinul fiecărei dintre stări există fracțiuni și divergențe.

„Această stare de lucruri nu poate duce spre bine. *Ea îi răpește poporului român puterea, de a se validita ca un factor hotărîtor în viața publică din Bucovina și de a se apăra cu energie necesară.*

„Nu idealele castelor, *ci idea națională, comună tuturor, trebue să fie principiul întipărit în sufletul și scris pe stindardul fiecărei Român bun.*

„Drept consecuență a acestei convingeri este disolvarea comitetului central al partidului poporal-național și sistarea apariției ziarului nostru. Partidul poporal represintă numai o fracțiune a poporului nostru din Bucovina, asemenea și „Deșteptarea.“ Vremea actuală reclamă însă *combaterea spiritului separatist și reconsolidarea unui partid mare național, pe cum și un ziar, care să represinte aceste convingeri.*

„Patriotismul românesc ne îndeamnă să ne dăm la o parte și să netezim calea spre realizarea acestei idei.

„Dispară fracțiunile, dispară divergențele de castă, triumfeze măreața ideie națională! — acesta este cântecul nostru de lebedă și apelul ce-l îndreptăm către patrioții români din țărișoara noastră.“

Regretăm pierderea acestui iubit confrate, care a dovedit în articolii săi o vină și sinceră interesare de toate cauzele fraților bucovineni, nizuind din toate puterile pentru emanciparea lor din jugul rutenesc, care se întinde ca o boală rea peste toate membrele trupului neamului românesc din acea provincă.

Chestiunea română. Ori cât de tari și mari să țin compatrioții magiari, se vede, că tot nu se simt liniștiți pân mai es tăm și noi în această patrie, în care ne-am născut și trăit. Dovadă feluritele „szövetség“-uri constituite, cu scopul, ca să studieze tot mai bine chestia română și în consecuență să afle mijloacele potrivite pentru dispariția noastră în națiunea magiară. Și par'că e făcătură: rezultatele acestor societăți și reuniuni sunt așa de neînsămnate, cât nici nu mai face nime pomenire de ele.

Sâmbăta trecută în 12 Nov. „Országos magyar szövetség“ a ținut ședință publică, cu care ocaziune ziaristul Sebestyén Ede a vorbit despre punctele cardinale a chestiunii naționale române. Modul cum vorbitorul și-a desvoltat teza și afirmațiunile cu cari a debutat, a dat anză la o discuție interesantă. Cel dintâiu a luat cuvântul Solymossy Elek, ardelean de origine, parecă directorul dela Népszinház, care a combătut pe vorbitor arătând falsitatea afirmațiunilor sale. De asemenea a luat cuvântul și tânărul jurist Gyárfás Elemér, de loc din Hususău de lângă Blaj, care a arătat, cât de netemeinic vorbește Sebestyén, când spune, că Românii fug de carte și nu doresc libertatea. Se înțelege că dl Gyárfás a fost mereu întrerupt, nu le convenia ascultătorilor vorbele sale. Gyárfás știe românește și trăind printre Români îi cunoaște deplin. Dl Iancsó Benedek, „cunoscătorul cel mai espert a nizuințelor valahe,“ — cum îl numește „Magyar Közélet,“ — luând cuvântul a dilucidat deplin chestia controversată. A pomenit de politica Vienei, care a avut o hotărîtoare influință la nașterea mișcărilor națiunei valahe, cari sunt de un vădit caracter daco-român și a arătat, că nizuințele naționale valahe și celea magiare sunt diametral opuse, și de aceea e periculoasă minciună politică a spune, că acestea două s'ar puteà împreună. Și pe această temă înainte dl Iancsó dapănă mai departe firul fantastic a iridentei valahe, și apoi termină în mijlocul aplauselor și aprobărilor generale, făcând conclusia, că contra acestor nisuințe, și statul și societatea magiară trebue să se împotrivească cu toată puterea.

Conclusia dlui Iancsó nu poate fi de loc surprinzătoare pentru noi, cari ne-am dedat a auzì pe toți scriitorașii terminându-și cuvântările ori articolii cu această frază.

Ceea ce e remarcabil și ceea ce ridică importanța vorbelor și alui Solymossy și mai ales alui Gyárfás, e, că nu se ia notiță de ele în nici una din ziarele magiare. Se vede că adevărurile scoase la lumină de acești doi vorbitori, nu plac, căci ele pun în adevărată lumină utopicele nizuințe ale tuturor reuniunilor de acest soiu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de fer, a căror flori ofilite și ruginii în obscurul nopții — ca vrăjite se schimbă în calice luminoase în văpăia te.

La ferești spânzură măsaie de purpură, sara lângă melodiile vitejești ale muzicei, cad din sferele înalte ploi dese de stele mărunte, înfocate; cometi peregrini cu coadă de foc, resar din golul suriu polipi cu brațe crengurate, cu degete de săgeți arzătoare, cari fulgerând se lungesc, se implântă în golul, de unde au răsărit și topindu-se să stâng — mor. Văzduhul roșește, se cutremură din țitini, dudue, tună, trăznește, sus în aer, jos pe ogașe, pe dealuri, pe câmpul întins — până ce iar totul se liniștește. Și apoi numai ici colo mai cad steluțe rătăcite în calea lor; se mai aude din când în când câte un pocnet năduşit — dar jocul focurior artificiale s'a sfârșit.

Așa se veselește Italianul la aniversarea Sfinților săi; la sărbătorile Preacuratei. Ce-s sărbătorile politice în conparare cu estea zile de bucurie generală? Sunt nimicuri de copilaș, cari în țărâna caldă se joacă de a nunta. Culmea însă o fac lacrimile tinere, ce se varsă, curg șiroaie. Și eu avui mângâierea să văd și atari lacrimi, cari să chiamă „lacrimile credinței.“

Tu iubite plângi și verși lacrimi atunci' când te bate mamă-ta și te doare. De! acum ești mare și nime nu-ți mai face răcoare cu nueaua. Dar plângi, când te doare așa de-o boală grea. Ilie plângea, de i-se scutura cămeșa de pe el, după o capră. Sofia de peste drum și-a plâns copilul trei ani de zile și l-a jelit, până ce i-a albit părul sub cârpa cernită. Nistor om mare plângea, ca copiii când își perdù mama, când îi veni carte, că i-se întoarce ficiorul din cătănie. El plângea atunci de bucurie. Și plânge așa copilul după țâță, plâng eu, tu, când te năcăjești, plânge moșul cu cârje. Plâng toți când au de ce. Că așa suntem făcuți noi toți să plângem și să rădem. Dar nu știi, de ce plânge unul, când nu-l doare. De bucurie las' să plângă Marta și Maria, că s'a sculat Lazar din groapă, să plângă Nistor și Iconia, că le-au venit ficiorii din cătane. Dar nu acela, care n'are de ce. Ba tu îl râzi, faci cu ochiul cam petulant, și zici: „Îi lipsește bietului o doagă.“ Și ai tot dreptul. De ce să plângă unul rogu-te, când vede pe Maica Domnului eșită în procesiune? Ea n'a ieșit să bată pe nime; nici nu și-a umplut mâneca de daruri, ca să le arunce pe străzi. Ea nu zice nimănui: na! nici: dă-mi! De cerì, îți dă, dar nu bagă nimănui cu sila în sân. Nici nu dă așa, ca să facă mare sgomot. Ea e bună și blândă și dă tuturora, că iubește pe toți. De ce samă e dară plânsul? Nu știi tu. Dar știe acela, care lăcrămează. Eată cum!

(Va urma.)

TOAMNA

— pastel. —

Plângi natură....

Blondu-ți iubit nu-ți mai zimbește ca până acum.

Podoabele tale sunt spulberate de răutăciosul și sburdalnicul vânt și ai rămas pustie și deșartă ca sufletul omului cu ilusii și speranțe nimicite.

Cântăreții tăi dulci te-au părăsit și s'au dus. Până erai tinără și în putere toți alergau la sânul tău bogat și tu ca o mamă bună tuturora le împărțiai zimbetele tale.

Acum ai îmbătrânit, pletele tale sunt cărunte, ai ajuns în zile de grea restriste și toate te-au părăsit și tu plângi....

Croncănitul cioarelor te întristează și mai tare....

Valuri de nori se ridică din apus ... sfârșitul ți-se apropie și noi te privim cu jale și inima ni se frânge de durere cugetând la tinerețea ta....

Te apropii de mormânt, mormântul tău e vremelnic, din el ai să reînvii mai veselă și mai frumoasă, ... dar noi natură... noi?

Stenelus.

Românii din Maramureș și proiectul lui Berzeviczy. În 18 Nov. în congregațiunea com. Maramureș s'a adus la ordinea zilei și proiectul lui Berzeviczy propunându-se să se trimită o adresă de felicitare ministrului Berzeviczy pentru înalta și mântuitoarea lui idee referitoare la magiarizarea școalelor.

Contra acestei propuneri a luat cuvântul Dr. Ioan Mihályi fratele Escelenției Sale Dr. V. Mihályi mitropolitul din Blaj, arătând, că acest proiect este o călcare de lege. Dânsul a citat mai multe legi, prin care să garantează românilor dreptul de a avea școalele lor confesionale și a declarat, că nu poate să voteze încredere lui Berzeviczy.

Tot asemenea a vorbit și D. Tit Bud vicariul Maramurașului. Pe lângă propunere a vorbit însă vicarul rutenilor, și din păcate, și un preot român Joody László parochul Vadului și protopop onorar (?) Acest preot român, se vede, că nu s'a gândit la păcatul ce-l comite sculându-se contra legii spre apărarea căreia e pus, — lege, care ne-a ținut și susținut și întru apărarea căreia au murit părinții și întru apărarea căreia trebue să murim și noi lăsându-o întreagă nepoților nostri.

Contra magiarizării școalelor au votat: 1) *Tit Bud,* vicar. 2) *Dr. Ioan Mihályi,* fișcal comitatens. 3) *Dr. Florențiu Mihályi,* advocat. 4) *Vasile Iurca,* proprietar. 5) *Mihail Pavel:* proprietar. 6) *Dr. Ilie Mariș,* advocat. 7) *Ioan Doroș,* paroch în Slatina și 8) *Simion Balea,* paroch în Săpânța.

Pentru proiect au votat numai *Simion Pop,* fisolgăbirău, și *Ioan Balea,* prim-notar la comitat, iar *Dr. Aurel Manu* n'a votat de fel.

Numărul celor ce au votat contra propunerii ar fi fost și mai mare, dacă preoții cari sunt membrii la congregație, ar fi venit cu toții. Se vede însă, că s'au temut să nu cadă în disgrație. În cazuri unde este vorba de drepturile poporului, preoții trebue să fie cu poporul, iar nu pentru cei câțiva arginți, cu stăpânirea. Dacă preoții noștri se vor îndepărta de popor și vor ținea cu stăpânirea, atunci vom păți mâne poimâne ca rutenii, ai căror preoți mai toți s'au înstrăinat de popor. Semne de acestea au început să se arete și printre ai noștri. Dar mai zilele trecute s'a inaugurat un „kișdedov" într'o comună românească de pe valea Someșului, iar preotul român din aceea comună (Câțcău) a slujit alăturea cu guardianul din Dej și cu popa reformat și a ținut și o cuvântare. După sfințire s'a ținut banchet, dela care i-s'a trimis lui Berzeviczy o telegramă de felicitare.

Judece fie-cine acum, dacă e bine așa.

Maramureșenilor însă, cari și-au ridicat glasul și au votat contra propunerii, li-se cuvine laudă.

REVISTE.

Franța. Scandalul delațiunilor nu s'a terminat încă. Ministrul de răsboiu André a fost pălmuit în plin parlament de un deputat și încă așa de puternic, cât ministrul și-a pierdut pe câteva momente conștiința. Nu mult după această scenă furtunoasă, care a fost de altcum pe dreptul blamată de opinia publică, fără osebire de partid, ministrul și-a dat dimisia, care a fost primită numindu-se îndată titularul. Cauza retragerii lui André, se spune, că ar fi faptul că el și-ar fi luat informațiile dela logile francmazone, cari în chipul acesta ajungând la influință hotărîtoare în guvernament, pot da anză la un amestec păgubitor în afacerile statului.

CORESPONDINȚE.

SCRISOARE DIN VIENA.

— dela corespondentul nostru. —

15 Noemvrie n. 1904.

După călindarul gregorian azi e ziua sf. Leopold, împăratul Austriei. Mare praznic în toată Austria. Un mare peregrinaj merge astăzi din Viena la Klosterneuburg, claustru zidit de sf. Leopold, ca la mormântul lui, să se roage pentru pacea, carea a fost și ținta lui Leopold.

La pacea aceasta toți se închină și toți o doresc. Corul episcopesc, ce și-a sfârșit ieri după amiazi cconferința de toamnă (începută în 7 l. c.) dă o lungă pastorală, în care îndeamnă națiunile Imperiului să trăiască în pace. „Austria e un mozaic grandios, zice pastorala, care numai atunci își are valoarea, dacă toate bucățile, din care se compune, sunt la locul lor, îndată ce se mișcă una se clătină toate."

Anză la pastorala aceasta au dat turburările din Innsbruck, de când cu deschiderea facultății iuridice italiane. Italienii doresc universitate, și nu numai facultate iuridică, în Triest, și de aceea ei au început demonstrațiunile, dar fără să aibă scop de a omorî și rănî. E drept că foile germâne aproape toate sunt în contra Italienilor, afară de unele, dar acesta nu îndreptățește pe nime, să pună toată vina pe Italieni. Universitarii de aici protestează și demonstrează în contra Italienilor, pretind dela Rector să nu mai lase pe nici un Italian să-și pună piciorul în aula universității din Viena, să nu mai permită nici un afiș italian pe tablele universității.

Acestea sunt însă niște sburdălnicii tinerești, după cari va urma pacea.

Aceasta e și de dorit mai ales acum, când toate societățile catolice se nizuesc din toate puterile să aranjeze serbări vrednice de concepțiunea immaculată. Șirul acestora l-a deschis „Kath. Lehrerbildungs-Verein" (societatea pentru cualificarea învățătorilor catolici). Mai ales piesa teatrală, ce avea de subiect pe Fecioara nepătată, a fost minunată. Persoane au fost la 150, între cari copii dela azil. normaliști, gimnaziști inferiori, preparanzi. A luat parte și nunțiul apostolic cu secretarul său, și alți onorațiori. În fiecare săptămână se aranjează serbări de acestea, și universitarii catolici de bună seamă nu vor rămâneà pe jos. Atunci însă trebue să fie împăcați, căci cum vor puteà ei prăznui pe Maria nepătată, pătați în sufletul lor?

De altfel și natura contribue la împăcarea aceasta. Vremea s'a răcit bine, fulgi de zăpadă dau un colorit de sărbătoare zilei de azi, și spun oamenilor, că e cu mult mai bine să te uiți la vreme prin geamul dela fereastă, decât să ieși afară, unde nu ți-se pare lumea așa poetică. Nici nu mai vezi așa multă lume pe uliță, oamenii nu se mai îmbulzesc așa tare, și pe Kärntnerstrasse poți umbla comod.

Împrejurimea Vienei și-a pierdut farmecul, din turnurile de observare puse în piscurile munților, mai vezi ici colea câte un brad, care de n'ar fi mândru de podoaba sa, de bună samă i-ar fi foarte urît în lumea mortă, ce-l încunjură. Până mai ieri mai aveam livezi verzi, dar poate că neaua de azi le acopere. Ne gătim de iarnă.

Iob.

La cestiunea Congresului.

— 20 Nov. 1904. —

Înainte de ținerea sinodului archidiecesan, se ventilau în public două păreri, și anume: unii doriau sinod, iar alții congres. Atât partisanii uneia cât și a celei lalte păreri, conglăsuiau întru aceea, că existința bisericii noastre este amenințată, că Clerul nostru este expus la mari ispite și că în consecința, ni-se cere mai mult ca ori și când consfătuire serioasă și luarea de decisiuni salutare față cu primejdia, ce ne amenință.

Precumpănitoare s'a părut părerea acelora, cari erau pentru sinod, și astfel bunul nostru Archiereu, căruia nimic nu-i zace mai tare la inimă, decât binele și fericirea vremelnică și eternă a fiilor săi sufletești, n'a pregetat a convoca sinodul la Blaj pe zilele de 10 Mai și urm. a. c.

La glasul păstorului, Clerul a alergat la Blaj și aci în deplină armonie și cu seriositate s'au luat la desbatere toate gravaminele Clerului. S'au luat hotăriri salutare în toate privințele și fiindcă au fost cestiuni și de acelea a căror resolvare n'a fost pendentă numai dela auctoritatea sinodului, până la obținerea resoluțiunilor, sinodul s'a dechiarat în permanență.

De atunci, până acum au trecut 6 luni. Clerul din afară așteaptă cu nerăbdare să i-se împărtășască decisiunile sinodului din Maiu, și fiindcă aceasta, din motive nependente dela auctoritatea sinodului, până acum încă nu s'a făcut, unii impacienți strigă: „Congres." Vrem să ne adunăm în Congres!

Prea bine! A începe un lucru nou, fără a termina pe cel deja început, însamnă atâta, cât a nu face nimica. Trebue să purcedem treptat, să avem odată hotărîrile sinodului și atunci vom ști, ce avem de făcut în congres. A ne aduna în congres

Cetiți! BEN HUR Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unirii."

fără a ţineà cont de acestea hotărîri, însamnă a ignora auctoritatea sinodului, şi aceasta este o foarte mare greşală, căci, aşa cred, nime nu se îndoieşte despre aceea, cumcă părinţii sinodului din Maiu, în frunte cu Escelenţa Sa Dl Metropolit, nu vor fi excugetat expedientele cele mai salutare pentru delăturarea relelor. Pentruce dară să nu ne suridă speranţa, că paşii făcuţi de dânşii vor obţine resultate favorabile? Pentruce să le ignorăm râvna şi auctoritatea lor? Au doar dela congres putem aştepta mai mult ca dela sinod? Nu sum în contra congresului, ci îl doresc din inimă, vreau însă ca acest congres să aibă de basă sinodul, să fie o desvoltare treptată a aceluia. Să avem dară puţină paciinţă, căci este speranţă că în timpul cel mai scurt o să avem decisiunile sinodului şi apoi: accidit in puncto quod non fit in linea.

Cumcă dela sinod încoace lucrurile nu s'au întors spre mai bine, aceasta e cert. Din contră nori şi mai grei se ridică pe firmament şi ne ameninţă cu cutropire acum şi pe fica bisericii, pe şcoală, o adunare mare, la care se ia parte de o potrivă clericul şi laicul şi să se sfătuiască şi se decidă asupra sorţii sale ni-se impune.

Ni-se impune o astfel de adunare, pe care o numim „congres catolic român," şi din acel punct de vedere, că între toate confesiunile din patrie, singur la noi, la românii gr.-cat. atâta e de rece legătură între clerici şi mireni, încât te pune în uimire. Ca şi când nu cu toţi umăr la umăr şi spriginindu-ne reciproc, am avea să luptăm pentru ajungerea aceluiaş scop: prosperarea şi înflorirea bisericii şi a neamului nostru.

În un atare congres, adunându-se împreună preoţii şi laicii inteligenţi, s'ar consfătui împreună, şi-ar însufla unul altuia curagiu, şi astfel mai cu efect şi mai cu energie ar puteà resista obstaculelor, ce ne stau în calea desvoltării şi a propăşirii. Ba eu cred, că pe această cale, s'ar afla şi Mecenaţi ai neamului nostru, cari i-ar sări într'ajutor cu avutul lor, unde ar afla de lipsă, pe când dacă nu-i instigează nime şi dacă nu le cere nime sfatul, stau ascunşi şi tăcuţi, ca şi când nice n'ar esista.

Să luăm exemplu în această privinţă numai dela fraţii orientali şi vom vedea câte lucruri bune şi folositoare se pot face prin înţălegerea şi conlucrarea comună dintre preoţi şi mireni. Dar apoi când ne facem o icoană despre influinţa binefăcătoare a acestor congrese la magiarii catolici din patrie, trebue să recunoaştem, că într'adevăr, dacă nu mişcăm şi noi ceva, atunci biserica noastră deşi mare şi împunătoare, provăzută cu un cler cult, este totuş un organism morbos, care nu trăieşte numai vegetează.

Bun lucru fac deci confraţii din diecesele sufragane ale Provinciei noastre metropolitane, când ne chiamă la congres. Noi le răspundem însă: Venim şi noi, căci îl dorim ca şi voi, numai să fim în clar mai întâi cu decisiunile sinodului nostru din Maiu a. c.

Un preot archidiecesan.

Către P. T. Abonenţi.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

MAI NOU.

Văzând opoziţia din dietă, că min. Tisza pentru aceea retrage proiectele de legi, depuse pe masa camerei ca să-şi poată realiza planul său de reformă şi pe lângă aceea mai introduce şi şedinţe paralele, ca se obosească opoziţia, s'au unit toate partidele spre a combate guvernul şi au reînceput obstrucţia. În urma acestora deputatul Dániel, din partida liberală a propus numai unele schimbări provizore a regulamentului, amânând desbaterea lui pe viitoarea sesiune. Opoziţia s'a turburat, cu toate acestea propunerea a fost primită în mijlocul furiei deputaţilor opoziţionali, cari au început a arunca cu ce le cădeà în mână. În mijlocul sgomotului acestuia preşedintele a cetit rescriptul regal prin care s'a închis sesiunea parlamentară. Toate partidele se organisează acum pentru viitoarea luptă.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Domnul advocat şi fiscal comitatens *Dr. Georgiu Linul* din Bistriţa, după cum însuşi scrie: din adevărată dragoste creştinească pentru biserica comunei sale natale şi ca o datorinţă morală faţă de vatra părintească, în amintirea iubiţilor săi părinţi, a donat bisericei din Rebrişoara un candelabru frumos pentru naia bisericei în valoare de 500 cor. Tot asemenea Dl. *Georgiu Mihalca* învăţător la şcoala fundaţională în Năsăud, născut din Rebrişoara, ne-a donat un candelabru în valoare de 360 cor. În numele poporului credincios, mulţămim călduros marinimoşilor donatori. Rebrişoara 18 Nov. 1904. *Anton Precup* preot, *Dumitru Acul* curat. prim.

Reuniunea femeilor române din loc. Duminecă în 20 a lunii c. şi-a ţinut adunarea generală de toamnă. Adunarea şi de astădată a fost cam slab cercetată, pe lângă comitet — din care încă a lipsit unii membrii — abia au mai fost câţi-va. A presidat *Otilia Dr. Negruţiu*, vice-presidenta Reuniunii. Din raportul prezintat de comitet am aflat, că acesta a lucrat cu zel şi în periodul trecut. Cele 3 fonduri cari le administrează, au crescut aşa că la finea anului 1903/4. fundaţiunea *Ana Vlassa* n. *Poruţiu*, era de cor. 563.59; fundaţiunea *Leontina F. Negruţiu*, de cor, 903.38; iar fundaţiunea *Maria Hossu* n. *Szebeni*, de cor. 196.60, din toate trei fundaţiunile s'au împărţit ajutor elevelor şcoalei de fete din loc. Averea Reuniunii este de peste 10.000 coroane, din aceste au împărţit fetiţelor ajutoare în suma de 400 cor.; iar pentru anul 1905 a luat în budget 600 cor. din cari 300 pentru cualificarea unei învăţătorese în lucru de mână şi desemn, pe sama şcoalei civile de fetiţe din loc, 200 pentru ajutorarea unei fete, care şi-ar însuşi măiestria de a croì şi coase haine femeieşti, iar restul pentru ajutorarea elevelor de şcoală. Reuniunea are 131 membrii. S'au înscris membrii noi: dşoara *Aurelia Bariţiu*, pe viaţă, dl *Aurel C, Domşa*, până acì membru ajutător, s'a înscris ajutător pe viaţă, iar dşoara *Maria Vlassa*, din Sâncel membră ordinară.

Hymen. *Ştefan Tăşădan* prof. din religiune şi limba română la gimnasul de Oradea s'a fidanţat cu domnişoare *Melania Szabó*, în Oradea-mare la 17 Nov.

— *Basil Moldovan* cler. abs. şi *Eugenia Ioanovici* din Blaj. s'au logodit Joi în 24 crt.

Ştiri literari. În editura lui Ioan Bacin din Şoimuş au apărut *Versuri religioase şi morali* de George Simu Volumul de 76 pag. cuprinde 38 poesii şi costă 50 bani, având şi înalta aprobare a Preav. Consistor mitropolitan din Blaj.

Alegerile municipali. Ni se scrie din Coşocna, că în 22 crt. făcându-se alegerile pentru comitat, au fost alesi dintre români: *Ioan Hăţăgan*, protopop şi *Petru Checiches*, preot gr.-ort.

Masa studenţilor a primit dela dl *Petru Pop* jude în pensiune cor. 30. şi dela dl *Ioan Săbădean*, comerciant. amândoi din Braşov. cor. 24 — întru amintirea repaus. Nic. de Şuştai. — Inst. „Unirea" din Vad şi „Crişana" din Brad au dăruit câte 20 cor.

Pentru arşii din Câmpeni am primit suma de cor. 17 colectate dela *învăţătoarele şi elevele şcoalei de fete din Blaj*, şi dela *I. P. Papiriu* din Siciu. 3 cor. Suma spedată la adresa noastră până acum e de cor. *81.12*.

Avis. P. T. Domni cari au primit liste pentru colecte caritative la renovarea bisericii gr.-cat. din Sebeşul-săsăsc, cu tot respectul sunt rugaţi, să binevoiască ale reînapoia cu ori şi ce resultat. ca să putem raţiocina. — *A. Dobrescu* protopop.

Convocare. Comitetul despărţământului Mercurea al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român convoacă prin aceasta adunarea cercuală pe joi în 25 Noemvrie 8 (Decemvrie) a. c. în opidul Mercurea, la care se învită toti membrii şi toţi cei chemaţi a promova interesele culturale ale poporului român.

Necrolog. † *Ana Rozalia Aron n. Patachi*, soţia tinărului preot Nicolae S. Aron din Tâmpăhaza-Ujfalău, după suferinţe îndelungate, împărtăşită cu ss. Taine. a încetat din viaţă Vineri în 18 n. l. c. în anul al 20-lea al etăţii şi al 3-lea al fericitei sale căsătorii. Trimitem profundele noastre regrete iubitului prietin, atât de greu lovit de mâna sorţii vitrege.

Odihnească în pace!

Posta redacţiunei.

C. L. Încă n'am putut afla nimic. Nu voiu lipsi să te avizăz îndată.

S. Z. Vei aveà în scurtă vreme răspunsul aşteptat. Află că nu primim acum, decât tot $4^1/_2$ nu 5. sper că nu se va face confuzie.

Mai multora. Rugăm să nu se confunde *redacţia* cu *administraţia*, cari sunt cu totul separate una de alta.

Tinerului Emil Isac. Pentru măgulitoarele (?!) cuvintele, cu cari ne-ai gratificat în »Familia«, (dl Vulcan se vede că a lipsit de acasă), îţi răspundem în limba-ţi predilectă: »Dont stretch jour self like the frog in the lake!«

Şt. B. Cât ce vom dispune de spaţ le vom face loc. Mulţămită!

Cumpăraţi Cumpăraţi

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

(Fine).

„Da, da, Sofie, așa face om..l cuprins de dragoste dar nu de dragostea cea adevărată; ci de dragostea cea ațiță cu vraje și boscoane; știi tu că cu ficiorul tău e făcătură?"

„Să poate lele — dar ce mă voi ști face — unde să mă duc?" „Unde să mergi? „d'apoi vină la lelea Cătrină, că le desface aceia."

„O ție-te Dumnezeu lele Cătrină mu' ești bună! Apoi fă lele că îți voi plăti cei pofti" — apoi o dusă în lăuntru și de o camdată îi umplu și ea șurțul cu multe de toate.

Eșind Cătrină zise către Sofia, „ști ce, mâne sară se mai pândească, pe atuncia voi lucra și eu — apoi nu cred că îi va mai trebui."

De aci s'a dus drept la ficiorul Brumariului și i-a zis. „Hei să-ți văd buba — ce frumos a albit — mâne sară te du din nou și cere burnieni proaspete, dar griji să nu te vadă cineva și de te-ar vedè să nu te pună păcatele, să spui — că n'ai leac, mai bine zi, că ai avut o vorbă cu Oniță."

Pe cum a zis Cătrina așa s'a și făcut, ficiorul Brumarului s-a dus după burnieni de leac, dar Toderaș l'a pândit — și l'a văzut și eșind — și băgându-se. Acum nime nu mai erau în stare să-l facă să creadă, că nu are drept Cătrina, care s'a îngrijit a umple satul cu această veste spunând la 2—3 femei.

De aceea Toderaș nici nu întrebă nimic, fără se duse acasă, și năcăjit cum era se trinti pe pat, nu ca să doarmă, căci de somn nu era vorbă, ci ca să nu vadă om în fața lui. Cum sta el pe pat, i-se păreà că să învârte cu el casa ca o luntre, înaintea ochilor i-se întorceau valuri-valuri întunecoase, apoi ca pierdut de fire vorbia fără să știe ce; se scula și umbla prin casă, se trântia de nou pe pat, care i-se păreà, că să învârte în văzduh.

De către ziuă adormi un somn lin.

Dimineața s-a sculat — n'a mâncat nimic, ci și-a sărutat părinții și a plecat în România. Din orașul mai de aproape îi trimisă inelu de credință pe lângă scrisoarea următoare:

„Iubită Oniță! Ne mai putând răbda nefericirea ce mi-a pricinuit purtarea ta necredincioasă, am părăsit satul în care ești — căci nu pot vedea locul în care te-am cunoscut, văzut și iubit. Pe tine nu te voi uita, fericit fără tine nu voi fi, dar nu ași putè să te văd — că nu mă iubești cu toată ardoarea sufletului, cu care te iubesc eu. Fi fericită!"

Sărmana Oniță! ea care nu a știut nimic de cele ce s'au pus la cale de alții — când a văzut epistola aceasta nu știa de sine; vedeà că-i scrisoarea lui vedea, inelul și năframa sa, le cunoștea; dar nu putea înțălege, ce e cu ea — ce e scris în epistolă — și de ce purtare vorbește el. Apoi gândind că e numai prefăcătorie din partea lui, s'a supărat — încât căzù leșinată pe pământ — când s'a trezit vorbia în lături, par'că era cuprinsă de friguri.

Peste câteva zile se mai liniști, și ca să-i treacă durerea își luă în mână cartea de rugăciuni — și cetia, dar putere să se scoale nu avea.

Pe când s'a trezit îi aduce păcatele acolo, o femeie ce îi spuse că mama lui Toderaș o blastămă neîncetat, pentrucă i-a năpustit ficiorul. Vorbele aceste o pătrund la inimă ca un fulger, de aceea plângând amar zise mamei sale. „Auzi mamă, nu-i destul că m'a părăsit și batjocorit — pe mi' fata săracă a unei văduve — mi-a făcut o veste nedreaptă — acum mă blastămă."

„Nu plânge dragul mamei, căci nu înjurături sunt acele, ele sunt numai gemetele unei mame — blăstămurile ei se vor descărca asupra celui ce le-a pricinuit."

„Cum nu voi plânge mamă. N'am eu destulă durere că am pierdut ce îmi este mai scump decât viața, nu sufer destul când văd cât îl iubesc — și poate mă iubește și el — și nu-mi crede, nu poate suferì imputări?"

„Dar dragul mamii, nu se întâmplă toate cu voia lui Dumnezeu? — feri-ne-vom de crucea ce ni-o dă?" „O mamă, de mult purtăm noi cruce în cruce, m'ai născut, în ea am crescut, de ce oare noi, nu mai scăpăm de ea!"

„Nu-ți pierde nădejdea dragă, și a noastră cruce trebuie să aibă capăt, Dumnezeu ceartă numai, dar nu uită pe nime. Vină dragul mamii la picioarele Preacuratei să depunem acolo suferințele noastre, și ceea ce a suferit sub crucea fiului, ne va mângâia. Ea va aduce pe mirele tău, și te va face fericită."

„O mamă! să știu că-i cu putință una ca asta a-și fugì după el, l-ași căuta prin foc și prin apă, ca să-i spun cât îl iubesc, cum sufer, cum m'a judecat fără vină, și eu tot nu-s mănioasă pe el; îl iert."

„Să ne rugăm numai draga mamii," zise mama de nou, plângând — „căci Dumnezeu e sus."

Și azi plângeau sărmanele de nădejde, mâne de supărare, în urmă iar îl credeau azi aflat, mâne pierdut. Așa petrecură 6 luni fără de a auzì de el.

La 6 luni se întoarse un om din țară și aduse veste că-i sănătos, dar nu se va mai reîntoarce acasă nici odată, deși îi este dor de părinți.

VI.

Era o noapte întunecoasă de iarnă, vântul vîjeia cu furie sălbatică, fulgii de omăt să adună grămezi spre a astupa uși, ferești, drumuri. Cătrina, ședeà singură în casă și zicea: „Ce vreme cumplită, cât e de puternic Dumnezeu! Oare pentru câte am făcut nu mă va bate!" Apoi auzia vântul de nou șuerând, ducând cu sine pomi, acoperișe, ziduri, ce cădeau risipindu-se lărmuind împreună cu vîntul, care par'că în ele să întăria în șueratul său înfricoșat. Apoi își zicea de nou, „nu voiu mai puteà scăpa, e cu neputință să mă îngăduie, prea multe am făcut." Și vedeà în fața ei acum pe Saveta ce și-a crescut fata cu atâtea suferințe rugându-se; acum pe Sofia ce udă pământul cu lacrimi și își plângeà ficiorul, acum pe Toderaș înstrăinat de sat și părinți, apoi pe Oniță perită, perită și îndurerată, și își ziceà de nou. „Nu se poate! Nu se poate să mă mai rabde — nu se poate, nu să poate să mai țin păcatul."

Și cuprinsă de durere, și spaimă acum îngălbinia ca ceara, acum tremura ca varga, acum își lua hainele, acum le arunca jos, — odată numai se repezì pe ușe desculță și desbrăcată și fuge, fuge la Sofia mama lui Toderaș. Câinii o văd fugind pe drum, dar pe o așa vreme, nici ei nu fug să o lătre. Când a ajuns acolo începe a striga „Eu ți-am năpăstuit ficiorul, Oniță e nevinovată, și dreaptă!" Apoi povestì cum a făcut intriga, apoi a picat jos, s'a întins una pe pământ, și a murit, fără a se puteà împăca cu Dumnezeu.

Peste câteva zile părinții au trimis după Toderaș, care auzind nevinovăția miresei sale ziceà „Dumnezeu a voit să întarească dragostea noastră prin suferință, să o cureță prin focul răbdării; să-i mulțămim din inimă." Apoi se ținù o nuntă, la care luă parte tot satul. Nu era om care să nu lacrimeze vezând întocmirea lucrurilor lui Dumnezeu, dar pe cei mai mulți îi cuprindeà mirarea și nu-și puteau închipui cum a putut femeia aceasta văduvă învinge atâtea greutăți. Ea le răspundeà, ce am făcut, am făcut, cu darul lui Dumnezeu, care m'a apărat neîncetat. Rugați-ve și voi cu totdeadinsul, când veți fi în năcaz, și nu vă temeți, căci sus e Dumnezeu și nu uită pe cei ce să roagă lui.

Românii din America.

Zi de zi se întărește tot mai mult adevărul, că dacă neamul nostru a trecut norocos peste multe primejdii ce i s'au pus în cale și n'a fost dus de valul cutropitor, care adese era să-l înghiță, are de a o mulțumî aceasta alipirii sale către biserica sa, sub a cărei aripi a născut, crescut și trăit. Iată o pildă strălucită: Câțiva credincioși de ai nostri din Șeica mare, duși departe pe la cataractele Niagarei în America de Nord, de abia așezați acolo, primul gând le-a fost biserica din satul lor. S'au adunat în o reuniune a cărei menire e decorarea bisericei gr.-cat. din Șeica-mare. „Știm și credem, că statutele noastre nu-s complete — spun în scrisoarea trimisă nouă — dar noi mai avem și nește regule de cari ne ținem, de oare ce noi fiind numai nește simpli zileri, ne îndestulim și cu atâta de o cam dată, nici intențiunea noastră n'a fost să scriem mult, făr a fost și este, după cum vedem, că scrie mai pe larg Părintele Const. Lucaciu: să împletim cununa Preacuratei și de Dumaezeu Născătoarei Vergură Maria!" Ce înălțătoare sentimente și ce caldă gândire arată aceste câteva șire!

De aceea, — cât ne permite locul — împlinim dorința fraților nostri depărtați, publicând statutele și colectele făcute, dorindu-le dela Dumnezeu tărie în credință și statornicie în dragostea și alipirea către sf. biserica greco-catolică română.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Statutele

Reuniunii pentru decorarea Bisericei gr.-cat. din Şeica-Mare.

Numele, scopul şi mijloacele spre ajungerea scopului.

1. Reuniunea poartă numele de *„Reuniunea Emigranţilor Români din Şeica-mare pentru decorarea Bisericei greco-catolice din Şeica-mare.“*

2. Scopul Reuniunii este decorarea şi înfrumseţarea sfintei Biserici greco-cat. în părţile ei interne şi externe.

3. Ca mijloace spre ajungerea scopului vor servì nu numai interesele şi venitele acestei Reuniuni, fără la caz chiar şi trei părţi din capital.

4. Dar numai atunci se vor întrebuinţa din venitele şi din capitalul Reuniunii când adunarea generală a Reuniunii va afla de bine cumcă Reuniunea are un capital destul pentru a înfrumseţa interiorul bisericei cel puţin.

Membrii Reuniunii.

5. Reuniunea constă din membrii fundatori, ordinari şi ajutători cu taxele anuale şi din binefăcători.

6. De membru fundator se consideră fiecare bărbat sau femeie care contribuieşte odată ca taxe de înscriere cel puţin 10 cor. şi cotizaţiune anuală în preţ de cel puţin 1 coroană.

7. Membrii ordinari se consideră fie-care bărbat sau femeie care contribuieşte odată ca taxă de înscriere 5 coroane şi cotizaţiune anuală de 1 cor. în preţ.

8. Membrii ajutători se consideră fiecare bărbat sau femeie care contribuieşte la înscriere taxa de 2 cor. şi cotizaţiune anuală în preţ de 30 cruceri.

9. Membrii binefăcători se consideră toţi acei bărbaţi sau femei cari îndemnaţi de caritatea creştină concurg cu ajutorul lor pentru scopul Reuniunii în preţ dela 10 cruceri în sus.

Oficialii Reuniunii.

10. Oficialii Reuniunii sunt:
Preşedintele.
Cassarul.
Controlorul cu consilierii:
Secretarul
Colectorul.

11. Preşedintele să alege prin votizare de către Adunarea generală dintre membrii fundatori ori ordinari sau ajutători pe termin de trei ani, pe Cassar, Controlor, Secretar şi Colector îi alege Comitetul din sinul său asemenea pe trei ani.

Drepturile şi datorinţele preşedintelui.

12. Preşedintele conchiamă adunarea generală şi şedinţele comitetului şi conduce presidiu în acelea, priveghiază ca desbaterile să decurgă în ordine şi concluzele să se aducă potrivit scopului Reuniunii, îngrigeşte pentru esecutarea hotărîrilor luate în şedinţă.

13. Cassarul încasseazâ venitele Reuniunei, poartă ziar de venite şi eşite şi da sămădaşul anual documentat cu chitanţa vidimată de preşedinte şi controlor.

14. Controlorul contrasemnează chitanţele la cassa Reuniunii controlează cassa din când în când.

15. Secretarul duce protocolul şedinţelor şi îngrijeşte corespondinţa Reuniunii.

16. Colectorul colectează bani şi alte cereale din comună pentru scopul Reuniunii.

Adunarea generală.

17. Reuniunea va ţinea în fiecare an adunare generală în care numai membrii fundatori şi ordinari au vot decesiv iar ceilalţi vot consultativ.

18. Adunarea generală se conchiamă cu 30 zile înainte şi ziua se hotăreşte de către comitet.

19. Adunarea generală are drepturile şi datorinţele următoare: a alege din sinul său pe preşedinte, a alege pentru realizarea scopului Reuniunii şi anume dintre membrii fundatori şi ordinari un comitet din 6 până în 8 membrii şi dintre suplenţi, a desbate şi decide în afacerile Reuniunii cu maioritate absolută, primeşte raporturile comitetului şi a cassarului, cenzurează sămădaşul anual prin o comisiune anume: Poate adauge încă părăgrafe în statute însă niciodată fără aprobarea onoratului paroch şi a comitetului parochial gr.-cat.

20. La adunarea generală i-se da dreptul libăr onoratului comitet bisericesc gr.-cat. de a lua parte şi a supraveghia în desbaterile Reuniunii ca nu cumva Reuniunea să se abată dela scopul său fundamental pentru cari s'a întemeiat.

21. Comitetului parochial gr.-cat. i-se dă fiecărui membru vot consultativ gratis de nu cumva are vot mai înalt în Reuniune, comitetul parochial greco-catolic este dator a lua parte la adunările generale şi a supraveghia după cum aminteşte §. 20.

Comitetul.

22. Comitetul alege de sinul său pe casir, controlor, şi secretar şi pe colector, stăruesţe pentru înmulţirea membrilor Reuniunii şi poartă grige de venitele sale, îngrigindu-se totdeauna ca acelea făcându-se bani, să se depună la banca „Racoţana“ din Şeica mare.

23. Comitetul va ţine şedinţe peste an, de câte ori va afla de lipsă.

24. Comitetul se conchiamă şi să presidează de către preşedinte, la aducerea concluselor valide se recere să fie de faţă $^2/_3$ din membrii.

25. Comitetul face raport anual despre activitatea sa adunării generale şi îngrigeşte de esecutarea concluzelor aduse de adunarea generală.

26. Fiecare membru al Reuniunii înceată de-a mai fi membru prin moarte ori când ar refuza de a mai achita taxa cuvenită.

27. Reuniunea are de Patroană pe prea sfântă Maria, comitetul Reuniunii este dator de a-se îngrigì că în fiecare an, la sfânta Marie, să se celebreze o sfântă liturgie de către preotul local pentru membrii acestei Reuniuni.

28. Comitetul Reuniunii este dator a-se îngrigì de taxa sfintei liturgii şi a-se plăti preotului din casa Reuniunii.

Oficiul Reuniunii.

29. Oficiul Reuniunii e independent de toate afacerile bisericii.

30. La caz când s-ar desfiinţa Reuniunea toată averea ei trece în propietatea şi posesiunea bisericii gr.-cat. din Şeica mare.

Fondul Reuniunii.

31. Fondul Reuniunii constă din taxele membrilor fundatori, ordinari şi ajutători şi binefăcători şi din donaţiuni.

Acestea statute s'au desbătut şi primit în adunarea Reuniunii Emigranţilor Români gr.-cat. din Şeica mare ţinută în Ioungstovn Ohio 12/VII. st. n. 1903.

Nicolae Vintilă, preşedinte. **Ilie Cergovianu,** secretar.

Şi sunt aprobate de oficiul parochial gr.-cat. din Şeica mare în 6 August 1903. sub Nr. 84. din 1903, de faţă având pe originalul statutelor sigilurile oficiului parochial, atât cu tuci cât şi cu ceară, întărite fiind şi cu subscrierea actualului nostru paroch *Aron Domşa.*

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

În editura lui W. Krafft în Sibiiu au apărut următoarele calendare pe anul 1905:

„Amicul Poporului“, calendar ilustrat pe anul 1905, anul XLV, întocmit de I. Popoviciu. Pe lângă partea calendaristică, presărată cu număroase cugetări şi sentenţe, şi în care la fiecare Duminecă se indică începutul evangeliei, acest calendar de familie se distinge prin un cuprins literar bogat şi bine arangiat, precum şi prin o lungă serie de ilustraţiuni foarte bine executate. Din bogatul cuprins remarcăm art. „Carmen Sylva“ cu portretul reginei-poete, poeziile: Ochiul lui Bogdan de Ciru Oeconomu, Călugărul de Maria Cioban, Vendetta de H. G. Lecca, legenda „La Despicata“ de Maria Cioban, balada poporală „Matiaş-Crai“; apoi „Sărbătorirea lui Stefan cel Mare“ cu număroase ilustraţii după cortegiul istoric din Bucureşti. „Cronica anului“ bogat ilustrată, novela „Cina mareşalului de Saxa“, etc.

O particularitate aleasă a acestui bun calendar de câţiva ani încoace e, că aduce compoziţii muzicale pe note. Prin „Amicul Poporului“ s'a respândit frumosul cântec în 4 voci „Şti mândro când ne iubeam“ şi „Marşul unirii“. În anul acesta aduce două cântece drăgălaşe: „Cucule peană galbănă“ şi „Toarce leleo“. arangiate pentru cor de bărbaţi de T. Popovici. Considerând bogăţia cuprinsului şi grija cu care e redactat, preţul de 60 fileri în adevăr e mic.

„Posnaşul“, calendarul umoristic ilustrat pe anul 1905, anul X. Partea umoristică redactată de „Gâdilici“. Drept adaus, pe număroasele glume admirabile, anul acesta aduce şi „Bazaconia, monitorul fleacurilor“, care „apare şi dispare“. Pentru preţul de 50 fileri sunt foarte ieftine momentele de distracţie ce procură Posnaşul.

„Calendariul Săteanului“, pe anul 1905, anul XIV. Pentru preţul de 25 fileri, pe lângă partea calendaristică dă articole ilustrate despre Carmen Sylva şi Stefan cel Mare precum şi o legendă, o baladă. etc. E cel mai ieftin calendar românesc.

Calendar cirilic pe anul comun 1905, anul CXIII. calendar cu litere cirile, cu un cuprins bogat de învăţătură şi petrecere. Preţul 40 fileri.

Editor şi redactor răspunzător:
Aurel C. Domşa.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cruce sau stea duplă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézá pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşĭ reprimeşte baniĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercaţĭ aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Preţul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Preţul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (26—52)

Gratuit:
o cumpănă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, şi anume:

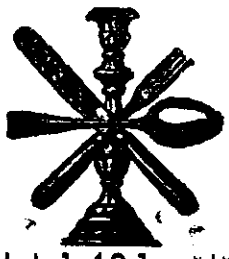

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 lingurĭ de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminărĭ elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţĭ numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpănă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanţa pe 25 anĭ. Spediţiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăţĭ), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.

Baniĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablisement"

Un deposit de tot **soiul de vesminte** pentru **domni şi doamne,** făcut din cele mai bune stofe şi după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, şi cea mai trainică.

Fiecare, care voieşte să cruţe să caute a se convinge despre preţurile foarte moderate şi despre trăinicia marfei.

Cu bani puţini marfă bună

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Medieş (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 3—6

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, reinoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

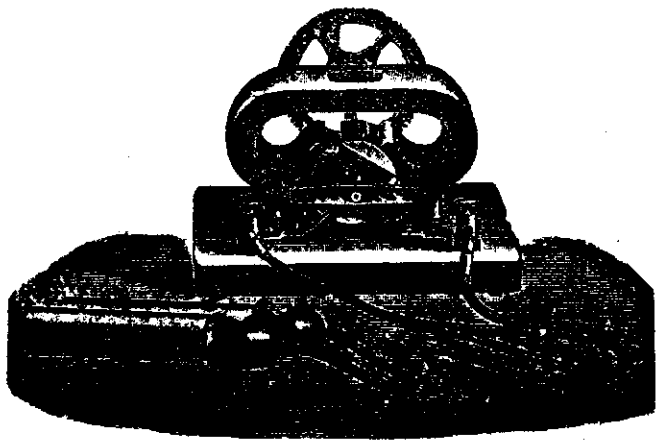

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcţiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra,** (şuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:
20 coroane.
(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:
30 coroane.
(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan intreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (14—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.